

Політехнік

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

- У Вченій раді НТУ «ХПІ» СТОР. 2
- Конференції СТОР. 1–2
- Іменні стипендіати СТОР. 1
- До 150-річчя Михайла Грушевського СТОР. 3
- Засновник школи турбінобудування СТОР. 4
- Ювілеї СТОР. 5
- Спорт СТОР. 6

РЕЙТИНГИ

Харківський політехнічний визнано українським лідером з працевлаштування випускників

Наш університет отримав Гран-прі в конкурсній рейтинговій номінації «Лідер з працевлаштування випускників». НТУ «ХПІ» нагородили на урочистій церемонії соціального проекту «Гордий вчитися в Україні», яка відбулася 28–30 вересня в Києві в рамках III Міжнародної професійної спеціалізованої виставки «ЗНО — 2016. Освіта в Україні. Освіта за кордоном» (організатор виставки — ТОВ «ЛідерЕкспоЦентр»).

У конкурсі взяли участь понад 20 українських вищих навчальних закладів.

НТУ «ХПІ» представив матеріали про дворівневу систему сприяння працевлаштуванню випускників, яка існує в університеті. Кафедри активно підтримують контакти з профільними підприємствами, відслідковуючи їх потреби. Протягом навчання студенти проходять виробничу практику на підприємствах за своєю спеціальністю.

Кожного року навесні кафедри запрошують представників підприємств на відкриті презентації випускників для зустрічей зі студентами останніх курсів та укладання тристоронніх договорів про працевлаштування, за якими випускник набуває статусу молодого спеціаліста.

Починаючи з 2005 року Центр кар'єри НТУ «ХПІ» спільно з Харківським обласним центром зайнятості та ОСС «Студентський Альянс» НТУ «ХПІ» проводять в університеті ярмарок вакансій. Щорічно понад 3000 студентів ХПІ мають можливість поспілкуватися з роботодавцями безпосередньо, отримати більше інформації про вимоги до претендентів і, звичайно, знайти роботу — тимчасову або постійну.

Так, у 2016 році в XI щорічному Ярмарку робочих місць «Політех — 2016» взяли участь понад 70 компаній і підприємств, в числі яких: виробничі — Індустріальна група УПЕК, Харківський машинобудівний завод ФЕД, Турбоатом, Завод ім. Малишева, Харківський плитковий завод, ІТ компанії — Nix Solutions, Eram Systems, DataArt, Telesens і великі транснаціональні компанії — Philip Morris Україна, Nestle, СанІнБев Україна та багато інших.

За матеріалами прес-служби НТУ «ХПІ».

30 вересня 2016 року на кафедрі політичної історії відбулася відкрита лекція з нагоди 150-ї річниці з дня народження видатного українського історика та громадсько-політичного діяча Михайла Грушевського. Вступне слово перед початком лекції мав завідувач кафедри політичної історії НТУ «ХПІ», професор В. І. Ніколаєнко, який звернувся до величезного внеску М. Грушевського в українську історичну науку та державотворення.

У лекції завідувача кафедри історії науки і техніки НТУ «ХПІ», професора В. М. Склера був проаналізований життєвий шлях М. Грушевського, його громадсько-політична діяльність, історіографічний спадок. Особлива увага була приділена вагомому внеску Михайла Грушевського у формування української національної ідентичності.

На лекції були присутні викладачі, аспіранти та студенти НТУ «ХПІ», кореспонденти державного радіо.

Інші публікації, присвячені 150-річчю М. Грушевського, див. на 3 стор. цього випуску.

ІНФОРМУЮТЬ САЙТИ КАФЕДР НТУ «ХПІ»

У вересні старшокурсники кафедри «Автомобіле-і тракторобудування» побували на екскурсії у ПАТ «Харьков-Авто», розташованому у Писочині. Вони відвідали приміщення автосалону Mercedes, Jeep, Kia, Opel, Cherry та ін. За результатами зустрічі троє студентів пообіцяли працювати в фірмі на постійній основі.

Зазначимо, що протягом вже 3 років «Харьков-Авто» є постійною базою практики студентів кафедри, а в цьому році директору фірми Сергію Васильовичу Семерні було запропоновано бути керівником ДЕК з захисту бакалаврських робіт.

17–18 жовтня відбудеться IV-а Міжнародна науково-практична конференція «Хімія, біо- і нанотехнології, екологія і економіка в харчовій та косметичній промисловості». Її організатором виступає кафедра органічного синтезу і нанотехнологій нашого університету. Учасники цього наукового форуму виступили зі своїми доповідями як і на пленарному засіданні, так і у п'ятьох секціях.

11–14 жовтня відбудеться Міжнародна науково-практична конференція «П'яті наукові читання ім. академіка НАНУ А. С. Бережного» «Фізико-хімічні проблеми в технології тугоплавких і неметалевих матеріалів». Цей науковий форум буде приурочений до 90-річчя кафедри технології кераміки, вогнетривів, скла та емалей НТУ «ХПІ». Доповіді учасників конференції будуть присвячені сучасним проблемам силікатних виробництв; завданням створення енерго- та ресурсозаощадних технологій та ін.

Іменні стипендіати НТУ «ХПІ»

Вчена рада університету затвердила нові і перезатвердила існуючі іменні стипендії таким студентам.

Стипендія Президента України

Анні Авдеевій (ЕІМ-43)

Анні Кобелевій (ЕК-33)

Владиславу Безкорованому (ТМ-73а)

Юлії Прилуцькій (МТ-44)

Ользі Сухій (Е-21м)

Олексію Фіногенову (Н-23)

Стипендія облдержадміністрації

Марії Приходько (МТ-316м)

Стипендія Верховної Ради України

Євгенії Філановій (НТ-13д)

Анатолію Грезенталю (Е-11м)

Андрію Данилюку (ФТ-31м)

Стипендія облдержадміністрації

(соціальна із числа сірті)

Ганні Любівець (ІТ-43)

Стипендія ім. О. В. Баркалова

Олексію Погорелову (СГТ-41)

Валерії Зіненко (СГТ-43)

Стипендія ім. А. М. Підгорного

Олексію Ісаку (І-11а)

Стипендія ім. М. Ф. Семка

Владиславу Шпитальному (ЕІМ-13)

Риммі Тарасенко (МТ-41м)

Олександр Скибі (МШ-32у)

Стипендія Кабінету Міністрів України

Катерині Андренко (ЕК-43)

Стипендія Верховної Ради України

Олександрі Гусевій (ЕК-23)

Стипендія Вченої ради НТУ «ХПІ»

Аліні Бондаренко (МТ-33а)

Владиславу Гриценку (Е-13)

Ганні Дунській (ЕК-83а)

Олексію Шияну (КІТ-23б)

Марії Приходько (МТ-316м)

Марії Саверській (ТМ-816м)

Кирилу Побиліці (І-13а)

Віталію Трубічину (ТМ-51м)

Ганні Вознюку (АП-51м)

Олександрі Глуценку (АП-116м)

Юлії Захаровій (НТ-64)

Олександрі Наконечній (КІТ-14а)

Карині Калюжній (ЕК-53б)

Поліні Пелюхні (БФ-24в)

Олексію Шевцову (Н-31м)

Анастасії Малиновській (ЕМ-74)

Василію Гречину (ЕМ-54)

Іллі Фіку (О-63а)

Віктору Сорочинському (О-43б)

На знімку: Владислав Гриценко — стипендіат Вченої ради НТУ «ХПІ».

Марія ПРИХОДЬКО: «Я стала тверже, смелее, успешнее»

6 курс — ступенька, с которой уже можно подвести «предварительные итоги», вспомнить путь, пройденный в университете. Я — Мария Приходько, студентка кафедры материаловедения НТУ «ХПІ» (группа МТ-316м). О ХПІ я впервые услышала еще в школьные годы. Задалась целью поступить, и у меня все получилось! С первого же курса я училась на дневном бюджетном месте. Мои родители не уставляли наставлять меня: «Учишься для себя, а не для кого-то. Твоя учеба — это твоя работа». И так, моим девизом стало известное «Учишься, учишься, учишься»...

Не все давалось легко, много труда было вложено для достижения того уровня, на котором я сейчас. Были бессонные ночи перед сессиями, но сейчас я понимаю, что эти годы прошли не зря, и все мои старания дают свои плоды. Придя в институт, я была простой «медной монеткой»: робкой, несмелой, иногда боязливой. Но спустя 2 года закали медная монетка превратилась в серебряную. Я стала увереннее, тверже, смелее, успешнее.

В 2015 году принимала участие во Всеукраинской студенческой олимпиаде в городе Луцк. В 2016 году — во Всеукраинском конкурсе студенческих научных работ в городе Сумы. Моя работа «Структур-

ная инженерия многослойных композиций на основе CrN» заняла второе место. В 2016 году мне назначена стипендия им. Александра Масельского.

Всех этих успехов я достигла благодаря помощи дружного и трудолюбивого коллектива кафедры во главе с ее заведующим — профессором В. Н. Соболев. Я благодарна механико-технологическому факультету (декан — профессор Н. А. Погребной), моим любимым преподавателям — всем без исключения, которые учили нас всему: жить, учиться, работать над собой, не бояться делать ошибки и уметь их исправлять. «Разжевывали» темы, что называется, вкладывали в рот, а нам бывало

вроде и ясно, но не всегда до конца понятно. Спасибо за их терпение и упорство в работе с нами!

Немалую роль в моей учебе и в достижениях сыграли мои однокашники — объясняли, выручали, поддерживали и не давали раскисать. Мы все — как дружная семья. Если бы вы меня сейчас спросили, где бы я хотела учиться? Не задумываясь, твердо бы ответила: «В ХПІ, на материаловеда — и точка».

На снимке: профессор, д. т. н. В. Н. Соболев и Мария Приходько.

КОНФЕРЕНЦІЇ

V Міжнародна конференція «Нелінійна динаміка — 2016»

відбулася 28–30 вересня в нашому університеті. 12 років тому її проведення було ініційоване вченими НТУ «ХПІ». За ці роки учасниками конференції були відомі вчені з 18 країн — Австралії, Бразилії, Канади, Китаю, Німеччини, Греції, Великої Британії, Італії, Індії, Японії, Кореї, Латвії, Польщі, Сербії, Росії, України, США, Франції.

Щоразу проведення цього наукового форуму присвячується визначним датам — 150-річчю від дня народження Олександра Ляпунова, одного із засновників теорії стійкості та нелінійної динаміки, 125-річчю НТУ «ХПІ», 90-річчю від дня народження академіка Володимира Рвачова, Почесного доктора нашого університету та ін.

Детальний звіт про V Міжнародну конференцію «Нелінійна динаміка — 2016» читайте в наступному випуску нашої газети.

«Проблеми електроенергетики, електротехніки та електромеханіки (SIEMA'2016)»

Міжнародний симпозиум з такою назвою відбудеться в НТУ «ХПІ» 27–28 жовтня. На цьому щорічному (проводиться з 1998 року), традиційному для нашого університету науковому форумі зустрінуться вчені з багатьох міст України та зарубіжжя, представники провідних електромашинобудівних підприємств нашої країни. Ініціаторами проведення цього заходу є кафедри електричних апаратів, електричних машин і загальної електротехніки нашого університету.

ДС-ДС-ДС

На цьому знімку художні керівники двох колективів Палацу студентів НТУ «ХПІ» — Георгій Вікторович Зуб (естрадний ансамбль «SM Band») та Катерина Смирнова (ансамбль народного танцю «Україна») разом з директором Палацу студентів НТУ «ХПІ» А. Ф. Марущенком (крайній зліва).

Щойно їх відзначили на Вченій раді нашого університету. Федерація професійних спілок за досягнення в розвитку аматорської творчості, відродження й примноження надбань національної культури присвоїла цим колективам почесне звання «Народний аматорський колектив профспілок України»!

26 вересня камерний оркестр «Крещендо» вкотре зібрав у стінах Палацу студентів НТУ «ХПІ» своїх численних шанувальників. Цього разу відбувся грандіозний концерт, яким цей широко відомий колектив підтвердив своє почесне звання Народного аматорського колективу профспілок України. У програмі прозвучали музичні твори різних жанрів, як для арфи з оркестром, так і приголомшливі рок-хіти! Глядачі як завжди отримали неймовірний заряд позитивних емоцій, аплодували і довго не хотіли відпускати музикантів зі сцени!!!

Фото В. ТАЄМНИЦЬКОГО.

23 вересня 2016 р. відбулося засідання Вченої ради університету, на якому за порядком денним розглянуто наступні питання та прийняті відповідні рішення

1. Вручення атестатів, грамот і дипломів студентам та співробітникам університету

Диплом доктора наук вручений Мірошнику Олександрю Олександровичу (кафедра електричних апаратів).

Диплом кандидата наук вручений Авдеевій Олені Петрівні, Бриксіну Володимиру Олександровичу, Гончарову Євгену Вікторовичу, Івановій Марині Сергіївні, Ковальовій Юлії Вікторівні, Костенку Юрію Вікторовичу, Кожушці Андрію Павловичу, Кравченку Сергію Сергійовичу, Євсіній Наталії Олександрівні, Марченку Ігорю Івановичу, Панченку Владиславу Вадимовичу, Полушкіну Костянтину Олександровичу, Скрипченко Наталії Борисівні, Скуріхину Владиславу Ігоровичу (на знімку).

Присвоєно вчене звання професора НТУ «ХПІ» Петугіній Олені Олександрівні (кафедра етики, естетики та історії культури). Присвоєно вчене звання доцента Захаровій Тетяні В'ячеславівні (кафедра програмної інженерії та інформаційних технологій), Панасенку Сергію Валентинівичу (кафедра радіоелектроніки). При-

своєно вчене звання доцента НТУ «ХПІ» Фадееву Андрію Валерійовичу (кафедра економічного аналізу та обліку).

Дипломом міжнародної конференції UWBU SIS нагороджений аспірант НДПКІ «Молнія» Ігор Постельник.

Федерація професійних спілок за досягнення в розвитку аматорської творчості, відродження й приможення надбань національної культури присвоїла почесне звання «Народний аматорський колектив профспілок України» естрадному ансамблю «SM Band» Палацу студентів НТУ «ХПІ» (художній керівник Зуб Георгій Вікторович) та ансамблю народного танцю «Україна» (художній керівник Смирнова Катерина Петрівна).

2. Аналіз діяльності університету з організації нового прийому в 2016 році

Заслухавши доповідь ректора НТУ «ХПІ» професора Сокола Є. І., Вчена рада відзначає, що в університеті було успішно проведено ряд профорієнтаційних заходів вступної кампанії 2016 р., які дозволили зарахувати загалом по університету на денну форму навчання 4170 осіб і 1155 осіб — на заочну. Серед них на денну форму навчання зараховано 2711 осіб за рахунок держбюджету, 1353 контрактники і 106 іноземних громадян; на заочну форму — 181 особа за рахунок держбюджету, 959 контрактників і 15 іноземних громадян. Прохідний бал в розрізі спеціальностей НТУ «ХПІ» становив від 125,55 до 172,15.

За результатами обговорення Вчена рада постановляє:

Удосконалити систему роботи з абітурієнтами шляхом більш широкого впровадження ІТ-технологій, Internet-ресурсів та активної співпраці з освітніми закладами Харкова і Харківської області. Для проведення ефективної профорієнтаційної роботи в період підготовки до вступної кампанії 2017 року доручити відповідальному секретареві Центральної приймальної комісії Юрченку О. А. за підтримки прес-служби НТУ «ХПІ» до 01.01.2017 р. розробити план заходів з профорієнтаційної роботи на наступний рік.

3. Якість навчання студентів за результатами літньої екзамнаційної сесії 2015/2016 навчального року

Аналіз результатів складання весняної сесії 2015/2016 н. р. показав, що за бюджетною формою навчання абсолютна та якісна успішність склали 91% і 45% (у минулому н. р. — 90% і 46% відповідно), за контрактною формою навчання абсолютна та якісна успішність склали 78% і 20% (у минулому н. р. — 75% і 19%).

За підсумками організації ліквідування академічної заборгованості в університеті 80 студентів, з них 26 (бюджетна форма), 54 студенти (контрактна форма) не переведені на наступний навчальний рік.

За результатами доповіді проректора з науково-педагогічної роботи Мигущенка Руслана Павловича та її обговорення Вчена рада постановляє:

Деканам факультетів забезпечити систематичний контроль за проведенням викладачами занять у суворій відповідності до розкладу занять та систематично аналізувати показники відвідування занять студентами на вчених радах факультетів.

Завідувачам кафедр здійснювати контроль та провести обговорення показників поточної успішності та відвідування студентами занять на засіданнях кафедр. Підвищити рівень виконавчої дисципліни викладачів при відпрацюванні студентами пропущених занять, прийняті академічних заборгованостей, повторному вивченні окремих навчальних дисциплін, а також проведенні поточного та підсумкового контролю.

Навчальному відділу університету здійснювати постійний контроль за виконанням розкладу занять та присутністю студентів.

Органам студентського самоврядування здійснити заходи щодо залучення потенціалу студентського активу до забезпечення показників успішності навчання студентів на рівні сучасних вимог.

4. Затвердження плану роботи Вченої ради університету на 2016/2017 навчальний рік

За результатами доповіді Голови Вченої ради професора Товажнянського Лео-

ніда Леонідовича був погоджений план роботи ради на наступний навчальний рік, який передбачає розгляд питань з навчального процесу, наукової та виховної роботи, фінансово-господарської та міжнародної діяльності, прийому до університету, також передбачено звіти факультетів та підрозділів, спеціалізованих вчених рад та докторантів, кадрові питання. В березні 2017 року Вчена рада розгляне виконання прийнятих рішень і в червні 2017 року підведе підсумки роботи Вченої ради університету за 2016/2017 навчальний рік.

5. Конкурс на заміщення вакантних посад

За результатами обговорення та голосування Вчена рада підтримала призначення на посаду завідувача кафедри зварювання д. т. н., професора Дмитрика Віталія Володимировича та призначення на посаду професора кафедри соціології і політології к. соц. н., доцента Бірюкову Марину Василівну.

6. Про поповнення депозитного рахунку університету в УкрГазБанку

За результатами доповіді проректора професора Сакари Юрія Дмитровича Вчена рада підтримала поповнення депозитного рахунку.

7. Відкриття кафедри підприємництва, торгівлі та комерційної діяльності на факультеті бізнесу та фінансів

За результатами доповіді проректора Мигущенка Руслана Павловича Вчена рада підтримала відкриття нової кафедри.

8. Затвердження Положення про порядок здійснення допорогових закупівель

За результатами доповіді проректора Гасанова Магомедмеіна Ісамагомедовича Вчена рада затвердила передставлене Положення.

9. Звіт спеціалізованої вченої ради Д64.050.07

За результатами доповіді заступника голови спеціалізованої вченої ради професора Гамаюна Ігора Петровича Вчена рада схвалила роботу спецради. За 2014—2016 рр. спецрада провела 33 засідання, на яких відбувся захист 3 докторських (2 докторанти НТУ «ХПІ») та 22 кандидатських дисертацій (9 аспірантами та співробітниками НТУ «ХПІ»).

10. Звіт докторанта кафедри фізики металів та напівпровідників Старікова Вадима Володимировича

За результатами звіту Вчена рада схвалила роботу докторанта третього року підготовки, по закінченні докторантури докторська дисертація здобувача може бути рекомендована до розгляду та захисту у спеціалізованій вчєній раді університету.

11. Рекомендація щодо направлення студентів німецького тех-

нічного факультету на навчання до Магдебурзького університету імені Отто фон Геріке (Німеччина) за програмою кредитної мобільності в зимовому семестрі 2016/2017 навчального року

За результатами доповіді декана професора Шамардіної Віри Миколаївни Вчена рада схвалила направлення наступних студентів: спеціальність «Електромеханічні системи автоматизації та електропривод», група НТ-51, студенти Галоненко В. В., Іванов О. О., Осадчий Д. В., Сєдов М. О., Троїцький К. Г.; спеціальність «Спеціалізовані комп'ютерні системи», група НТ-61, студенти Васильченко С. Г., Буряковський В. С.

12. Затвердження змін до навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю 054 «Соціологія»

За результатами доповіді завідувача кафедри професора Буреги В. В. зміни затверджено.

13. Затвердження навчальних програм підготовки докторів філософії на I курсі

За результатами доповіді зав. аспірантури, доцента Штефан Вікторії Володимирівни Вчена рада затвердила навчальні програми підготовки докторів філософії за 32 спеціальностями.

14. Про підтримку висування на вакансію дійсного члена (академіка) Національної академії педагогічних наук України, ректора Національного транспортного університету, члена-кореспондента НАПН України, доктора технічних наук, професора Дмитриченка Миколи Федоровича

За результатами доповіді проректора з наукової роботи професора Марченка Андрія Петровича Вчена рада схвалила висування професора Дмитриченка Миколи Федоровича на вакансію дійсного члена (академіка) Національної академії педагогічних наук України.

15. Про зарахування до докторантури у 2016 році

За результатами доповіді проректора з наукової роботи професора Марченка Андрія Петровича Вчена рада підтримала зарахування до докторантури викладачів університету: за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» — Чередніченко Ольги Юріївни; за спеціальністю 131 «Прикладна механіка» — Гаращенко Ярослава Миколайовича; за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» — Гапона Дмитра Анатолійовича, Зуєва Андрія Олександровича та Гетьмана Андрія Володимировича (контракт).

16. Про надання права наукового керівництва аспірантами та здобувачами наукового ступеню

За результатами доповіді проректора з наукової роботи професора Марченка Андрія Петровича Вчена рада надала право наукового керівництва доценту кафедри автоматизації електромеханічних систем, к. т. н. Пшеничнікову Дмитру Олексійовичу.

17. Про затвердження назви докторської дисертації

Вчена рада затвердила назви дисертацій доценту кафедри автоматизації енергосистем, к. т. н. Швецю Сергію Володимировичу у редакції «Багатоцільове управління системою електропостачання на базі мережецентричних технологій» та докторанту Гетьману Андрію Володимировичу у редакції «Аналіз та синтез структури магнітного поля технічних об'єктів на основі просторових гармонік».

18. Про рекомендацію до друку наукових видань

Вчена рада рекомендувала до друку збірник наукових праць «Вісник НТУ «ХПІ» (тематичні випуски «Електричні машини та електромеханічне перетворення енергії», «Динаміка і міцність машин»), журнал «Теорія і практика управління соціальними системами» №3, 2016 р., журнал «Електротехніка і електромеханіка» №5, 2016 р., монографію Лернера Ю. І, Міщенко В. А., Самородова В. Б., Галкіна О. А., Смоловик Р. Ф., Білоцерківського О. Б., Геворкяна А. Ю., Ковшика В. І. «Стоимостно-ориентированное обеспечение финансового состояния банковского бизнеса», навчальний посібник Курпи Л. В., Шматко Т. В. «Диференціальне та інтегральне числення функції однієї змінної» з наданням грифу Вченої ради університету, підручник Андреева А. Г., Львова Г. І., Щепкіна О. В. «Тензорметрія» з наданням грифу Вченої ради університету.

О. ПЕРМЯКОВ,
заступник голови Вченої ради.

Вона відбулася у вересні в місті Одеса. Її організаторами були Національна академія наук України, Міністерство освіти і науки, відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, Інститут електродинаміки НАН України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (ректор Є. І. Сокол — співголова

А. Ф. Жаркін — заступник директора ІЕД НАН України, член-кор. НАН України; Є. І. Сокол — ректор НТУ «ХПІ», член-кор. НАН України; А. І. Грабченко — зав. кафедри «Інтегровані технології машинобудування» ім. М. Ф. Семка, Почесний доктор НТУ «ХПІ».

XXII Міжнародна науково-технічна конференція «Силовая електроніка та енергоефективність»

оргокомітету).

У конференції взяли участь представники провідних наукових центрів, вищих навчальних закладів та промислових підприємств, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (зокрема кафедра «Промислова та біомедична електроніка»), Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Інститут електродинаміки НАН України, Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України, Харківський національний інститут радіоелектроніки, Запорізька державна інженерна академія, Чернігівський державний технологічний університет, Національний університет кораблебудування, НПО «Вертикаль».

Загальне число учасників конференції 42, у тому числі з України — 35, Польщі — 3, Лівану — 3, Росії — 1.

Науковці та представники промисловості представили та обговорили доповіді про результати розробок із таких напрямків: силова електроніка та енергоефективна електроенергетика; системи управління та контролю перетворювачів електроенергії; прилади і пристрої силових електроніки; електромагнітна сумісність і якість електроенергії.

Більшість доповідей викликали жваве обговорення, як, наприклад, виступ А. В. Шатерного — випускника кафедри ПБМЕ НТУ «ХПІ», нині наукового керівника напрямку НПО «Вертикаль» (знімок внизу). Це провідне в своїй галузі науково-виробниче об'єднання, на якому розробляється і випускається електротехнічне обладнання, силові пристрої, електроприводи, станції управління, системи телеметрії тощо.

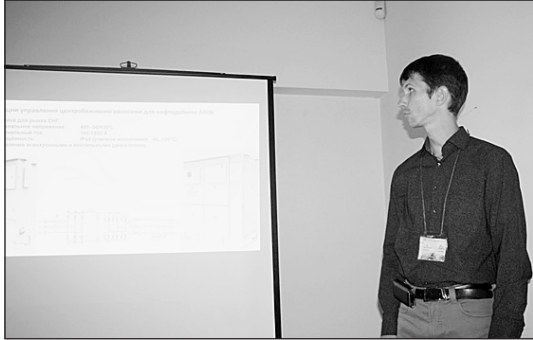
Традиційно конференція СЕЕ є місцем, де проходять апробацію розробки вчених, що стають основою дисертаційних робіт — і кандидатських, і докторських. Це своєрідне «бойове хрещення», адже матеріали майбутніх дисертацій стають «перед судом» найбільш кваліфікованих спеціалістів, визнаних учених, і їх думка, порада, допомога — неocenна для дисертантів. Так на засіданнях однієї лише Міжнародної школи-семинару «Біомедична інженерія: проблеми та перспективи розвитку», що проходила в рамках конференції СЕЕ, було обговорено матеріали 5 кандидатських дисертацій.

Однією з особливостей конференції СЕЕ є, за пропозицією оргкомітету, проведення конкурсу робіт молодих вчених, переможцям якого надається грант для участі в конференції. Цього року його отримав Олександр Черкаський — співробітник Інституту електродинаміки НАН України (Київ).

Праці конференції «Силовая електроніка та енергоефективність», видані у вигляді тематичного випуску в журналі «Електротехніка і електромеханіка» у двох частинах та тиражовані на електронному носії, відображають сучасний стан галузі, її перспективи і є вагомим джерелом інформації для вчених та промисловців.

На конференції було розглянуто наступні дискусійні питання: сучасні тенденції побудови та керування режимами електроенергетичних мереж; перспективні технічні засоби для реалізації «технологій» гнучких систем передачі змінного струму в ОЕС України; напівпровідникові перетворювачі для перспективних систем електропостачання та ін.

В результаті обговорення доповідей та жвавих дискусій XXII Міжнародна науково-технічна конференція «Силовая електроніка та енергоефективність» виробила відповідні рекомендації. Серед них, наприклад, про продовження та розширення зв'язків із промисловими підприємствами та подальший розвиток конкурсу молодих вчених і проведення наступної конференції з СЕЕ в 2017 році.

Доцент

Михайло Сергійович ГРУШЕВСЬКИЙ

(До 150-ї річниці з дня народження вченого)

У кожного народу є свої історичні постаті першої величини, яких не в змозі прикрити пил віків. До таких вельетнів української національної культури належить Михайло Грушевський (1866—1934) — визначний історик, археолог, літературознавець, соціолог, публіцист, письменник, організатор української науки, громадсько-політичний і державний діяч. Саме з його творчою спадщиною пов'язані ідеї відродження української культури і науки, історичної свідомості й національної гідності народу.

Михайло Сергійович Грушевський народився 29 вересня 1866 року в містечку Холм у Царстві Польському (нині територія Польщі). Його батько Сергій Федорович Грушевський на той час працював викладачем у греко-католицькій гімназії, був автором відомого у дореволюційній Росії офіційного підручника з церковнослов'янської мови. Мати Глафіра Захарівна Опокова походила з сім'ї священнослужителів, у 17-річному віці вийшла заміж за професора Київської духовної семінарії 30-річного Сергія Грушевського. Михайло Сергійович часто згадував своїх батьків, як справжніх патріотів України, які зуміли виховати «тепле прив'язання до всього українського — мови, пісні, традиції» та пробудити в своїх дітях національне почуття.

У 1870 році родина Грушевських переїхала на Північний Кавказ, куди батько Михайло одержав призначення на посаду інспектора, а потім і директора народних шкіл. Здобувши домашню початкову освіту, у 1880 році Михайло був зарахований зразу до третього класу Тифліської гімназії. Навчався він легко, встигав з усіх предметів, але найбільше приваблювали його українська історія і література.

У 1885 р. він вступив на історико-філологічний факультет Київського університету, де навчався у професора Володимира Антоновича. Під його керівництвом студентом були підготовлені наукові роботи про південноруські замки першої половини XVI ст. та «Історія Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV століття», яка була удостоєна золотої медалі. Успіхи в навчанні і науковій діяльності стали підставою залишити його на роботу при університеті у якості професорського стипендіата кафедри російської історії.

сприяв переходу української науки від поодиноких індивідуальних історичних пошуків до організованого, колективного й систематичного вивчення історії України, був першим, хто звернув увагу на проблему підготовки наукових кадрів, створив власну наукову школу, до складу якої входили талановиті молоді дослідники І. Крип'якевич, В. Герасимчук, С. Томашівський, І. Джиджора, М. Кордуба, І. Кривецький, О. Терлецький, кожен з яких став помітним явищем в українській науці й культурі кінця XIX — початку XX століття.

Працюючи у Львові, М. Грушевський написав численні наукові праці та видав томи документів з історії України. Це дало йому змогу опублікувати в 1904 р. у Санкт-Петербурзі статтю «Звичайна схема руської історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства», де він виклав концепцію самостійного історичного розвитку українського народу, окремішного від своїх сусідів як походженням, так і політичним, економічним та культурним життям. Реалізовані ці ідеї були в багатотомному виданні «Історія України-Руси» — найбільшій науковій праці вченого.

На початку двадцятого століття Михайло Сергійовича запрошують до Парижа прочитати курс лекцій з історії України в російській вільній школі. З метою розширення наукових контактів він відвідує також Лондон, Лейпциг, Берлін, де знаходить однодумців серед відомих вчених-істориків.

Львів подарував Михайлові Грушевському і особисте щастя. Тут він познайомився з громадською діячкою, педагогом і перекладачем Марією Вояковською, котра стала його дружиною. В 1900 році у Львові у Грушевських народилася донька Катерина, відома пізніше як етнолог, культуролог, фольклорист і незмінний помічник батька у його науковій роботі.

Окрім наукової діяльності Михайло Сергійович бере активну участь у громадсько-політичних справах Галичини, де в 1899 р. став одним із засновників Української національно-демократичної партії, широко підтримував ідею автономії українських земель у складі Австро-Угорщини. Починаючи з 1906 р. діяльність Грушевського дедалі більше зміщується до Києва, на Лівобережну

У Москві М. С. Грушевський продовжує роботу над багатотомною «Історією України-Руси».

В ніч з 3 на 4 березня 1917 р. під тиском революційних подій у Росії в Києві утворилася Українська Центральна Рада (УЦР). Грушевського заочно обирають її головою. 12 березня він повертається з Москви до Києва. Період існування та діяльності Центральної Ради став періодом найвищого злету його політичної, громадської та державної діяльності. М. Грушевський став головним ідеологом української революції, творцем її концепції й разом з УЦР пройшов шлях від вимог обмеженої національно-територіальної автономії до становлення самостійної України.

Центральна Рада діяла протягом 14 місяців. Першим Універсалом було проголошено автономію України в складі Російської федеративної республіки. Згідно з Другим Універсалом Центрального Народного Республіки, а 22 січня 1918 р. Четвертим Універсалом — повну політичну незалежність та суверенітет української держави. Авторська участь М. Грушевського в підготовці цих історично важливих документів не тільки незаперечна, а й визначальна.

Під керівництвом М. Грушевського приймалися рішення про державні атрибути, а також здійснювався конституційний процес. Він особисто брав участь у розробці Конституції УНР, яка була прийнята 29 квітня 1918 року. Однак цьому документу не судилося бути втіленим, бо того ж самого дня в Києві стався державний переворот на чолі з П. Скоропадським, і М. Грушевському довелося перейти на нелегальне становище.

Ліквідація УЦР поклати край державній діяльності М. Грушевського. У підпіллі він здебільшого займався науковою працею, брав участь в обговоренні питання про заснування Української академії наук, однак від пропозиції гетьмана П. П. Скоропадського очолити новостворену академію відмовився.

У 1919—1924 рр. перебував в еміграції (Прага, Париж, Женева, Берлін, Відень). Наукова та видавнича діяльність Грушевського зосереджувалась переважно у заснованому ним Українському соціологічному інституті, громадсько-політична — в керівництві «Закордонною делегацією» Української партії соціалістів-революціонерів, членом якої він був, редагуванні її друкованого органу «Борітєся — Поборєте!», створенні Комітету «Голодним України».

В еміграції Грушевський розпочав роботу над ще одним великим науковим проектом — багатотомною «Історією української літератури». Перші його томи були надруковані в 1923 р., останній, 6-й том, присвячений літературі першої половини XVII ст., лишився в рукописі і був надрукований тільки у 1995 році.

Восени 1923 р. М. С. Грушевського обирають дійсним членом Всеукраїнської академії наук (ВУАН). У березні 1924 р. він приїздить із сім'єю до Києва, сподіваючись завершити працю над багатотомною «Історією України-Руси». У 1924—1930 рр. він очолював усі головні історичні установи ВУАН: кафедру історії українського народу при Історико-філологічному відділі, Історичну секцію з численними комісіями, археографічну комісію. Осередком його історичної школи стала новостворена Науково-дослідна кафедра історії України. Вчений зав'язує контакти з науковим зарубіжним світом, насамперед в Європі. За його редакцією в цей період було випущено 80 книг, серед них періодичні та серійні видання: «Україна», «Науковий збірник», «Студії з історії України», «За сто літ», збірники комісії порайонного дослідження історії України. Об'єктивно своєю науковою та науково-організаційною діяльністю вчений протистояв більшовицькому режимові в Україні.

Визнанням світового значення наукової діяльності М. Грушевського стало святкування його 60-річчя у жовтні 1926 р. З цієї нагоди на адресу вченого-енциклопедиста надійшли поздоровлення з наукових центрів США, Німеччини, Австрії, Чехословаччини, Польщі, інших країн, від різних установ Росії і України, приватних осіб. Не було лише вітання від офіційних властей та славновісних іспартів, що стали на шлях вичищення української культури. Саме ці інституції вживають заходів до того, щоб перешкоджати поширенню серед читачів його «шкідливих для радянської влади праць».

Наукова громадськість вітала не лише Грушевського — історика, а й Грушевського — дослідника словесності. «Ваша історія України, — зазначав президент Української АН В. І. Липський, — це величезна праця, складена оригінально, з використанням сили різних джерел, багатьох першоджерел, це повна, наукова й докладна Історія нашої землі, починаючи від майже легендарних часів. Тепер, коли вона вже є, навіть трудно собі уявити, як без неї можна було жити. Як історик — Ви стали відомі не тільки в межах України, не тільки в межах нашого Союзу, але й далеко за кордоном. Якби навіть у Вас була одна ця праця, то й тоді б вона була вічним нерукотворним пам'ятником. А коли до цього додати Історію українського письменства і цілу низку етнографічних та інших праць, то буде ясно, що в особі академіка Грушевського ми маємо найкращого знавця України й одного з найвидатніших її синів» (Ювілейний збірник на пошану М. С. Грушевського. К., 1928, с. 86).

12 січня 1929 р. загальні збори АН СРСР обрали Грушевського дійсним членом. Обрання академіком союзної Академії наук було, звичайно, визнанням передусім його величезних наукових заслуг. А уже 25 квітня 1929 р. на засіданні загальних зборів АН СРСР він ставить питання про потребу створення в її складі Інституту української історії.

В цей період свого життя Грушевський повністю відходить від політичної діяльності, але ж постійно перебуває під гласним і таємним наглядом ДПУ. З осені 1929 р. розпочався наступ більшовицького режиму на українську науку, який різко обмежив масштаби діяльності вченого. Фінансування наукових установ, що діяли під його керівництвом, було припинено, почалися ліквідація академічних комісій історичної секції, Науково-дослідної кафедри історії України, закриття всіх його видань, сталися арешти співробітників і учнів Грушевського, більшість з яких згодом було заслано. Одночасно велася огульня критика історичних та політичних поглядів вченого. 7 березня 1931 р. М. Грушевський змушений був переїхати до Москви, що офіційно вважалося науковим відрядженням, а 23 березня його заарештували та звинуватили у керівництві неіснуючої контрреволюційною організацією «Український національний центр». Після тривалих і виснажливих допитів невдовзі його звільнили з-під арешту. Однак здоров'я М. Грушевського та його моральні сили були підірвані.

Останні три роки життя, проживаючи в Москві, Грушевський як академік АН СРСР уже напісліпим інтенсивно працю-

вав над десятим томом «Історії України-Руси», який був підготовлений до друку донькою Катериною та виданий вже по смерті історика на початку 1937 р.

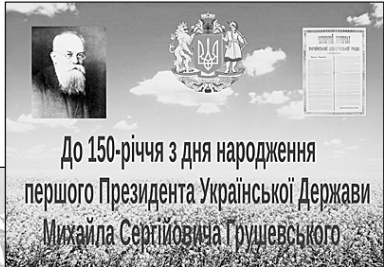
У жовтні 1934 р. він поїхав лікуватися до одного з київських санаторіїв. Несподівано вчений захворів і невдовзі після нескладної операції 25 листопада помер від зараження крові. Його тіло було перевезене до Києва та поховане на Байковому цвинтарі.

Михайло Грушевський — вчений світового рівня, творча спадщина якого вражає своїм тематичним діапазоном, енциклопедичністю, універсальністю. Його перу належать близько двох тисяч праць, в тому числі 180 солідних книг з історії, соціології, літератури, етнографії, фольклору. Та насамперед він увійшов у вітчизняну історію як її великий літописець, автор фундаментальної «Історії України-Руси», справедливо названої метрикою нашого народу. М. Грушевський перевів історію з ідеологічно-політичної площини в наукову. Створена ним цілісна концепція українського історичного процесу увібрала в себе кращі здобутки сучасної йому науки, була осяяна високою свідомістю і тому стала стрижневою українського відродження. Це допомогло йому побачити і спільне в долі трьох східнослов'янських народів (українського, білоруського, російського), і специфічне, зокрема — і окремішність їх як племен ще в часи Київської Русі, що зазначав навіть автор «Повісті врем'яних літ», і самодостатність характеру кожного з них, і багатоглибину філософсько-психологічну та культурну відмінність. Провідним ідеям концепції — самоствердженню свого народу і соборності українських земель — Грушевський залишався вірним усе своє життя. Не менш важливе значення для сучасності має також всебічно обґрунтована ним ідея суверенності українського народу і ідея становлення демократичної, правової Української держави. Він показав, що еволюція людства, попри всі складнощі, має тенденцію до встановлення справедливого ладу, що нова українська держава має базуватися на принципах широкої демократії і закону.

Своєю працею М. Грушевський закладав міцні підвалини української державності. І хоча формально він не був репресований радянською владою, проте за всі роки її панування аж до 1991 р. його твори не тільки не перевидувалися, але й вилучались з бібліотек, знищувались або передавались до спецховищ. Ім'я його всіяло замовчувалось, а там, де замовчати було не можна, воно паплюжилася такими ярликами, як «ворог українського народу», «український буржуазний націоналіст», «австро-німецький шпигун», «фальсифікатор історії України» і ін. Наукова спадщина його не вивчалася, і навіть посилення на праці Грушевського не допускалися. Такої уваги знавав радянський академік від радянської влади лише за те, що він був уособленням прагнення України до незалежного державного буття.

Тільки в незалежній Україні стало можливим об'єктивне висвітлення постаті Михайла Грушевського, належне поцінування його внеску в українську науку і державність, видання його творів і вшанування його пам'яті.

Професор В. НІКОЛАЄНКО, завідувач кафедри політичної історії.

Протягом останнього тижня вересня в Музеї історії університету студенти факультетів І, ІТ, БФ, СГТ, ТМ мали змогу долучитися до значущої сторінки в історії нашої держави — проголошення Української Народної Республіки самостійною, вільною, суверенною державою українського народу на засіданні УЦР під головуванням та на пропозицію видатного українського історика, громадського та політичного діяча М. С. Грушевського, до 150-річчя якого і були приурочені перегляд фільму, зустрічі з проректором НТУ «ХПІ», професором Ю. Д. Сакарою, повідомлення директора музею.

Відзначення в НТУ «ХПІ»

Відповідно до Указу Президента України «Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського» 29—30 вересня в нашому університеті були проведені заходи, присвячені цій даті.

Відбувся теоретичний семінар «Великий українець. Внесок Михайла Грушевського у створення української державності» (відповідальні — проректори Р. П. Мігущенко, Ю. Д. Сакара та завідувач кафедри політичної історії В. І. Николаєнко). Багатьох політехніків також зацікавили книжкова тематична виставка «Біля витоків незалежності», що відбулася в науково-технічній бібліотеці вузу, та курс лекцій для студентів «Роль історичної постаті М. Грушевського в історії українського державотворення», проведений у Музеї історії НТУ «ХПІ». Викладачі, аспіранти та студенти університету були учасниками круглого столу, на якому завідувач кафедри «Історія науки і техніки» професор В. М. Складар зробив доповідь «Значущість постаті Михайла Грушевського у формуванні української національної ідентичності».

Після захисту М. Грушевським у травні 1894 р. магістерської дисертації В. Антонович порекомендував його на посаду професора нещодавно створеної кафедри історії у Львівському університеті. Цього ж року він переїхав до Львова й очолив новостворену кафедру «всесвітньої історії з окремим узагальненням історії Східної Європи». Відтоді й протягом 19 років діяльність Грушевського була пов'язана з цим університетом, знаним у Європі. Тут Грушевський розробляє і читає загальний курс історії України, який мав стати основою майбутньої книги. Почалася реалізація його мрії ще з київських студентських часів — написання суцільної історії України. В 1897—1898 рр. Грушевський написав і видав перший том «Історії України-Руси», в 1898 р. — другий том, а протягом 1900 р. — третій, що містив давній період історії України.

Саме у Львові розпочалася його активна науково-організаторська діяльність. З 1897 по 1913 рр. був головою Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. За його керівництва Товариство розвивалося як наукова установа на взірць західноєвропейських академій; воно мало стати ядром майбутньої української академії наук. За редакцією М. Грушевського вийшло 113 томів «Записок НТШ». Для розвитку української літератури Грушевський разом з І. Франком заснував і видавав «Літературно-науковий вісник», був одним з організаторів Української видавничої спілки (1899). Він

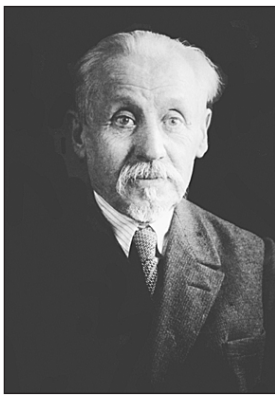
Україну. У Києві на зразок львівського НТШ створив Українське наукове товариство (УНТ). Цього ж року він їздив до Петербурга і брав участь у роботі української фракції І Державної думи та Українського клубу і редакції заснованого тоді «Українського вестника» — органу української парламентської громади. У вересні 1907 р. М. Грушевський увійшов до складу позапартійного українського громадського об'єднання Товариства українських поступовців, яке було єдиною до 1917 р. українською організацією ліберального спрямування.

Початок Першої світової війни застав Грушевського в Карпатах, які входили тоді до складу Австрійської імперії. Звідти він із сім'єю від'їжджає спочатку до Відня, а потім з великими труднощами через Італію та Румунію повертається до Києва. Та місцева влада зустріла історика холодно і з недовірою. Тут у середині грудня 1914 р. Грушевського заарештовують, звинувачуючи у причетності до створення легіону Українських січових стрільців. У лютому 1915 р. М. С. Грушевського висилають етапом до Сибіру як українського сепаратиста і «мазепинця». Проте заслання в Сибір замінили засланням до м. Сибірска, де Грушевський прожив до осені 1915 р. Згодом завдяки клопотанням авторитетних російських вчених його переводять до Казані, а потім до Москви, під нагляд поліції і з позбавленням права педагогічної та громадсько-політичної діяльності.

Володимир Матвійович Маковський (15(27).07.1870 р., м. Єйськ Кубанської обл., Росія (нині Краснодар. краю, РФ) — 03.01.1941 р., Харків) — визначний вчений в галузі механіки, зокрема, парових та газових турбін, блискучий інженер, талановитий організатор взаємодії науки, виробництва та освіти, громадський діяч.

В історію науки і техніки він увійшов як автор сучасної теорії нового теплового двигуна — енергетичної газової турбіни, творець першої в СРСР найбільш високотемпературної в світі газової турбіни, засновник школи вітчизняного турбінобудування.

ЗАСНОВНИК ШКОЛИ ТУРБІНОБУДУВАННЯ

Доктор технічних наук (1935 р.), професор (1921 р.), Заслужений професор України (1924 р.). Член Пленуму Укрголовнауки (1924 р.), член ВУЦВК (Всеукраїнського центрального виконавчого комітету) (1926—1929 рр.), Голова Українського наукового інженерного товариства енергетики та електров'язку (1935 р.).

Володимир Маковський закінчив Харківський технологічний інститут (тепер НТУ «ХПІ»), механічне відділення, за фахом «інженер-технолог» (1894 р.). У 1904—1930 рр. веде науково-педагогічну та організаційну роботу в Катеринославському (нині Дніпропетровському) вищому гірничому училищі, перейменованому в 1912 році у гірничий інститут, пройшовши шлях від асистента до ректора (1927—1928 рр.).

1910—1911 рр. — відрядження за кордон тривалістю майже 8 місяців. В. Маковський відвідує виставки, заводи, лабораторії вищих учбових технічних закладів Швейцарії, Бельгії, Німеччини, лабораторію професора Стодоли (Цюрих). Вивчає, головним

безпосередньої передачі енергії від продуктів згоряння до робочого органу, як це має місце у ДВЗ (двигуна внутрішнього згоряння). Працездатних газових турбін у світі ще не було.

Вчений збирає матеріали і вивчає світовий досвід за темою газової турбіни, після 1917 р. будує дослідну камеру згоряння майбутнього двигуна і працює над її вдосконаленням. Проведені В. М. Маковським теоретико-експериментальні дослідження викладені в його дисертаційній роботі «Опыт исследования турбины внутреннего сгорания с постоянным давлением сгорания» (1920 р.). У 1921 р. В. М. Маковський захистив дисертацію на здобуття ступеня ад'юнкта прикладної механіки і був призначений на посаду професора теплової механіки (1921 р.). В 1925-му вийшла в світ його однойменна монографія — перша в Радянському Союзі книга з газових турбін.

У дисертаційній роботі та в монографії він дав вичерпний аналіз усіх відомих на той час спроб вирішення проблеми газової турбіни і розробив свою власну теорію цього нового енергетичного двигуна. Показав переваги циклу газових турбін із постійним тиском згоряння порівняно з циклом із постійним об'ємом згоряння, який проходить в апробацію на заході. Розробив теоретичні основи газотурбінної установки з постійним тиском згоряння.

Якщо застосовуються в сучасному проектуванні газових турбін.

Вихід монографії став значною подією в світовій літературі. За заслуги в галузі науки і освіти Уряд УРСР присуджує В. М. Маковському почесне звання Заслуженого професора України (1924 р.) і нагороджує срібним годинником.

Триває індустріалізація країни. В 1929—1934 рр. будується перша черга найбільшого в Європі Харківського турбогенераторного заводу (ХТГЗ) з випуску турбін і генераторів. В. М. Маковський переводиться (1930 р.) до Харківського механіко-машинобудівного інституту (ХММІ, тепер — НТУ «ХПІ»), в якому організовує і очолює кафедру та спеціальність турбінобудування (1930 р.), паротурбінну і першу в країні газотурбінну лабораторії (1933 р.).

Із дня заснування кафедри її завідувач розгортає широким фронтом підготовку фахівців і науковців для галузі турбінобудування. Перший випуск інженерів-турбінників відбувся в 1931-му.

З 1931 р. професор Маковський організовує науково-дослідну роботу на кафедрі і спрямовує її на потреби промисловості і електростанцій у вирішенні таких складних проблем, як випробування турбін радянського та іноземного виробництва, дослідження їх систем регулювання, визначення причин аварій лопаткового апарату із вжиттям заходів щодо їх усунення, виявлення шляхів підвищення ККД діючих турбін, рекомендації при проектуванні нових парових турбін та багато ін.

Та головною темою науково-дослідної роботи кафедри і лабораторії є «Дослідження проблеми газової

турбіни». Тема стає ще актуальнішою у зв'язку з реалізацією вперше в Радянському Союзі перспективного способу здобуття газу методом підземної газифікації вугілля. Для роботи на цьому газі ефективним двигуном має бути газова турбіна.

Під керівництвом В. М. Маковського колективи кафедри і лабораторії із залученням студентів старших курсів та дипломників проводять широкі експериментальні, теоретичні та розрахункові дослідження, необхідні для виконання проекту газової турбіни. Вони підтверджують положення теорії газотурбінної установки, розробленої В. М. Маковським, і ґрунтуються на них. Під його керівництвом був виконаний (1936 р.) і сам проект енергетичної газової турбіни потужністю 1000 к. с. на 800°C. За проектом В. М. Маковського в 1940 р. турбіну побудував Харківський турбогенераторний завод і напередодні нового року провів спільно з кафедрою турбінобудування її успішні перші випробування.

У травні 1941 р. турбіна успішно проходить випробування в Горлівці на шахті підземної газифікації вугілля. Газова турбіна дає потужність, система водяного охолодження дозволяє довести початкову температуру газу до 815°C, без охолодження турбіна працює з початковою температурою газу 600°C. Перша в СРСР, найбільш високотемпературна в світі енергетична газова турбіна відбулася. До цієї мети, незважаючи ні на які труднощі, вчений ішов усе життя.

Народження газової турбіни було подією не лише вітчизняного, а й світового масштабу і знаменувало початок радянського газотурбобудування.

Багато уваги і часу приділяв В. М. Маковський громадській роботі. З 1922 р. незмінно обирався депутатом міських рад Дніпропетровська, потім Харкова та ін.

Його науково-педагогічна, організаційна та громадська діяльність неодноразово відзначалася державними та громадськими організаціями. Йому було присвоєне звання «Заслужений працівник на ниві освіти і мистецтв» і вручена нагорода — золотий годинник, а народний комісаріат важкої промисловості СРСР нагородив Особливою грамотою і персональною автомашиною (1935 р.).

Особистість В. М. Маковського багатогранна. Людина виняткової доброти і чуйності, «Володимир Матвійович завжди був душею і, якщо можна так висловитися, совістю вченої ради і всього інституту», — написав голова вченої ради, директор ХММІ Ф. Г. Кокорін.

Держава і громадськість глибоко шанують пам'ять професора В. М. Маковського. За наказом наркома важкої промисловості СРСР газівій турбіні і турбінній лабораторії кафедри турбінобудування ХММІ, створеним професором В. М. Маковським, присвоєне його ім'я. На будівлі кафедри турбінобудування встановлена меморіальна дошка вченому і педагогу, виготовлена на вески вдячних випускників (2013 р.). В лабораторії кафедри ім'я першопрохідника увічнює сама «Газова турбіна Маковського» — «живий свідок» наукового подвигу професора, перемоги створеної ним наукової школи газотурбінобудування і втіленої в металі мрії, якій було присвячене Життя.

Найкращим шануванням пам'яті великої людини є продовження її справи. В даний час кафедра турбінобудування НТУ «ХПІ» — визначний центр науки і освіти України в галузі турбінобудування. Продовжуючи традиції, закладені професором В. М. Маковським, кафедра працює на передньому краї світової науки в тісному зв'язку з флагом вітчизняного турбінобудування ПАТ «Турбоатом» (раніше ХТГЗ), підприємством світового рівня. І в цій співпраці — запорука подальшого розвитку кафедри, заводу, енергетики країни, а в цілому — і самої країни.

А. БОЙКО, завідувач кафедри турбінобудування НТУ «ХПІ», Г. ГАПОН, науковий співробітник.

НАШІ ПРИНЦИПИ — ПОСТУП І РОЗВИТОК

Одним із символічних девізів науковців Харківського політехнічного став вислів Ісаака Ньютона: «Ми бачили далі за інших лише тому, що стояли на плечах гігантів». Ці слова, викарбувані біля погруддя великого вченого, що знаходиться в ректорському корпусі, означають для політехніків спадкоємність поколінь, збереження й розвиток наукових шкіл, закладених понад століття тому їх основоположниками.

Сьогодні, коли минуло 75 років від дня смерті засновника кафедри турбінобудування професора В. М. Маковського, його послідовникам є чим пишатися. Навіть зараз, у скрутний для економіки й науки нашої держави час, науковці виконують сучасні, затребовані промисловістю, розробки. Ось короткий виклад зробленого кафедрою за останні десятиліття.

На кафедрі турбінобудування НТУ «ХПІ» з кінця 80-х років заснований та плідно розробляється новий науковий напрямок у турбінобудуванні — оптимальне проектування турбомашин. У рамках цього напрямку розроблені основи теорії оптимізації турбомашин; методи оптимального проектування турбінних профілів; підрахунки оптимальної кількості ступенів у турбінах; визначення оптимальних законів закрити соплових та робочих лопаток як окремих ступенів, так і групи ступенів, включаючи відсіки і цілі циліндри.

Це були піонерські роботи не тільки в колишньому СРСР, а й у світі. В 1982 році виходить з друку монографія «Оптимальне проектування проточної частини осових турбін», в якій вперше в світі в класичній постановці теорії оптимального проектування були визначені та запропоновані підходи й рішення задач оптимального проектування турбомашин.

В теперішній час на кафедрі широким фронтом плідно проводяться роботи з теоретичної розробки, створення та практичного використання програмних комплексів із багаторівневої, багатокритеріальної та багатопараметричної оптимізації парових та газових турбін із урахуванням режимів їх експлуатації. За самою постановкою проблем та результатами їх вирішення школа кафедри набагато випереджає наукові школи далекого зарубіжжя.

Результати наукових досягнень опубліковані в 6 монографіях. Шоста «Optimization of the Axial Turbines Flow Paths», ISBN: 978-1-940366-67-8 в кінці червня цього року вийшла з друку в США. Книга має відкритий доступ. Це означає, що вона може бути переглянута/скопійована без обмежень кожною зацікавленою людиною. За неповних три місяці з нею ознайомилося понад 200 спеціалістів.

Про високий рівень наукових досліджень свідчить і той факт, що тільки в останні роки їх результати були представлені доповідями на

8-й та 11-й Європейській конференціїх з турбомашин (ETC8, Австрія, 2009 р., ETC11, Іспанія, 2015 р.), 3-й та 4-й спільній Американсько-Європейській конференції з проточних машин (FEDSM2010, Канада, 2010 р.; FEDSM2014, США, 2014 р.), 1-му Всесвітньому конгресі з оптимізації в інженерних галузях (OPTI2014, Греція, 2014 р.).

Цінність наукових розробок науковців кафедри підкреслює широке їх використання в промисловості. Разом з колективом ПАТ «Турбоатом» були створені турбіни нового покоління К-220-44-2М, К-330-23,5 і К-540-23,5, ефективність яких перевищує ефективність турбін аналогічної потужності західних європейських фірм.

Визнанням вагомого вкладу науковців кафедри у створення турбін нового покоління було присудження Державної премії України в галузі науки і техніки за створення турбіни К-325-23,5 авторському колективу ПАТ «Турбоатом», до складу якого був запрошений професор кафедри В. П. Суботович.

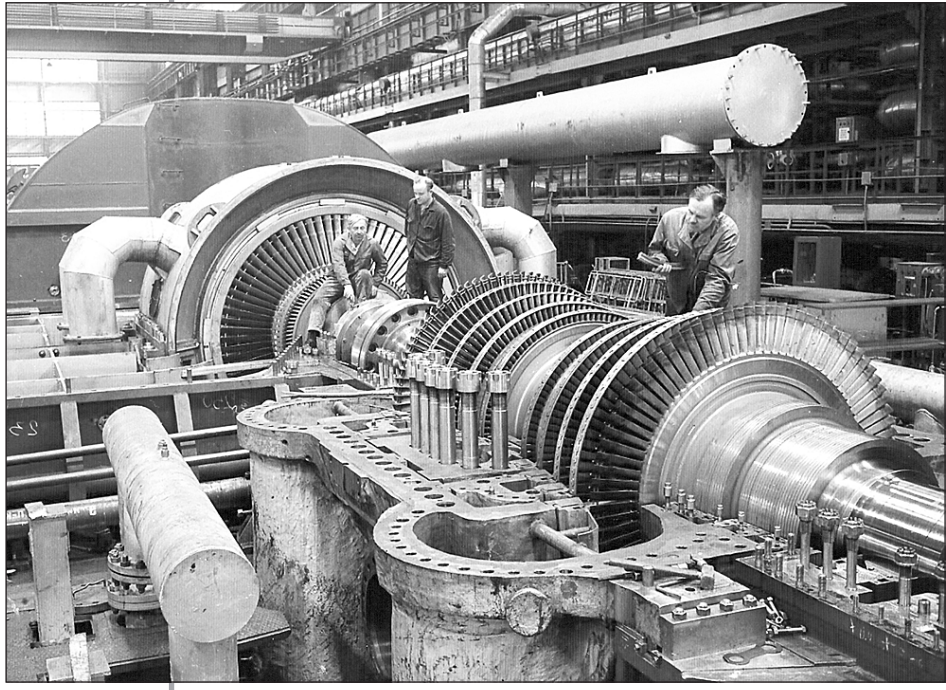
На основі обернених задач проводяться роботи з аеродинамічного удосконалення елементів проточної частини турбін. На базі цих робіт створені високоефективні профілі направляючих апаратів. Розробляються нові підходи до створення систем охолодження високотемпературних газових турбін на основі нетрадиційних холодоагентів.

За останні 10 років на кафедрі було захищено 13 кандидатських та 3 докторські дисертації.

Слід також зазначити, що Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 року №665-Р науково-дослідному комплексу експериментальних установок з вивчення газодинамічних і теплофізичних процесів у турбомашинах кафедри турбінобудування НТУ «ХПІ» надано статус Національного наукового надбання України. Цей комплекс включає унікальне експериментальне устаткування, яке за своїми технічними можливостями і науковому значенню не має аналогів в Україні.

На кафедрі щорічно проводиться міжнародна конференція «Енергетичні та теплотехнічні процеси й устаткування», яка протягом уже 12 років користується широкою популярністю та високим авторитетом у науковців, в академічних колах та у представників промисловості. Великим авторитетом у фахівців користується Вісник НТУ «ХПІ» «Енергетичні та теплотехнічні процеси й устаткування», що регулярно виходить 3—4 рази на рік. Тут публікуються відомі вчені не тільки України, а й далекого зарубіжжя.

А. БОЙКО, завідувач кафедри турбінобудування НТУ «ХПІ». На знімку: складання циліндра високого тиску парової турбіни потужністю 500 МВт в цеху ПАТ «Турбоатом».

Традиційно у вересні Музей історії НТУ «ХПІ» відкриває свої двері для першокурсників університету. Тут вони знайомляться з історією нашого вузу та безпосередніми творцями цієї історії —

ЗАХОПЛЮЮЧА ІСТОРІЯ ПОЛІТЕХУ

видатними вченими й педагогами. Ось і цього року Музей відвідали студенти кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та фінансів груп БФ-36а та БФ-36б факультету бізнесу та фінансів. Екскурсію провела директор Музею історії НТУ «ХПІ» Ганна Валентинівна Бистріченко.

Перед студентами розгорнулися найцікавіші сторінки історії рідного навчального закладу, біографії видатних випускників, вчених. Тут безліч експонатів, що ілюструють досягнення наукових шкіл, унікальні розробки, традиції колективу. Багато цікавих експонатів і відомостей про міжнародне співробітництво, творчі та спортивні досягнення харківської Політехніки, документів, фотознімків тощо.

Слід зазначити, що Музей історії НТУ «ХПІ» — це жива організаційна структура, яка допомагає формувати у студентів

світогляд й виховувати особистість. Це візитна картка НТУ «ХПІ», вищого навчального закладу, де головним «продуктом» є студент з його загальнокультурним і соціально-моральним, а не тільки професійним розвитком. А головними його завданнями є нагромадження, збереження та відтворення в хронологічній послідовності історії навчального закладу: від витоків — до сьогодення та прищеплення молоді почуття гордості за свій вуз, виховання патріотів ХПІ й нашої країни в цілому.

Екскурсія виявилася надзвичайно цікавою та захоплюючою. «Дуже сподобалася екскурсія. Ми багато дізналися про історію університету, про видатних вчених, їхні відкриття, про факультети і спеціальності, про викладачів та студентів», — саме такими були враження студентської групи. Студенти висловлюють щиро вдячність екскурсоводу Ганні Валентинівні Бистріченко за змістовну і цікаву розповідь про нашу Альма-матер!

Доцент О. НОСИРЕВ.

В експозиції Музею представлені оригінальні перші прилади, якими користувалися студенти Харківського технологічного ще наприкінці XIX століття.

СДЕЛАНО В ХПИ

Век информации и новых технологий, в который мы живем, постоянно преподносит нам сюрпризы, и очень часто приятные. Так, мобильные телефоны и планшеты студентам Харьковского политехнического теперь понадобятся не только для развлечения и разговоров с друзьями. А все потому, что на факультете компьютерных и информационных технологий учатся такие талантливые и перспективные программисты, как Александр Серпукров (КИТ-22м).

В июне Саша на «отлично» защитил бакалаврскую работу. Она посвящена разработке мобильного приложения для планшетов, телефонов с ОС Android версий 2.3 и выше.

«Это приложение, — рассказывает Саша, — включает в себя несколько разделов, например, загрузка и отображение местоположения учебного корпуса на Google карте учебного городка. В программе также используются удобные вкладки по дням недели, для быстрого просмотра определенного расписания занятий можно «запомнить» свою и другие группы. Мне удалось реализовать функцию, при которой каждый пользо-

Ваш друг и помощник — мобильный телефон!

ватель может изменить или добавить в телефон свое расписание. Кроме того, приложение имеет дополнительные возможности: запись домашних заданий, поиск учебных корпусов, информация о преподавателях. Однако с данными и контактами последних пока могут ознакомиться только студенты кафедры «Вычислительная техника и программирование». Александр уверен, что эти функции будут особенно полезны первокурсникам, которые еще плохо ориентируются в огромном Политехе.

«Над этой темой, — продолжает магистрант, — я работал под руководством профессора Владимира Васильевича Скороделова немногим более двух месяцев. Надо сказать, что помощь руководителей всегда неоценима. Мы, студенты, обращаемся к ним по любому вопросу и всегда встречаем только поддержку. Но много зависит и от тебя самого. Наша кафедра дает превосходную базу по программированию, но очень важно больше работать самостоятельно: выискивать, вычитывать, придумывать... Надеюсь, что, став выпускником ХПИ, я всегда буду востребованным специалистом!»

Александр Серпукров успевает не только хорошо учиться. Он увлекается футболом и активно «болеет» за родной футбольный клуб «Шахтер». Ведь приехал Саша в Харьков из города Енакиеве Донецкой области. В ХПИ он перевелся на третий курс — два первых успеш-

ночек университет. Сейчас молодой человек живет в общежитии №5 на улице Пушкинской, чем очень доволен. «Радует, что это центр города, на занятия добираться легко. А еще здорово, что рядом друзья-однокашники, — улыбается Саша. — У них тоже всегда можно получить дельный и своевременный совет и помощь. В общем, чувствую себя, как говорится, как дома!»

Сейчас Саша пятикурсник. Тема его магистерской работы еще не определена, но, по всей видимости, она станет продолжением бакалаврской. Александр мечтает доработать свое приложение, воплотить в жизнь новые идеи. «Сейчас, — отмечает студент, — на сайте с расписанием учебных занятий, который разработал Центр новых информационных технологий, размещена ссылка для скачивания мобильного приложения. И студенты, и преподаватели могут найти расписание любой группы. Кроме того, виды занятий (лекции, семинары, лабораторные) для удобства пользователей обозначены разными цветами. А в будущем можно будет составить расписание и для преподавателей. В ближайшее время планируется разместить программу в Google Play для более удобной и безопасной загрузки пользователями. Сейчас ресурсы сайта и мобильного приложения находятся в стадии наполнения: соответствующая информация будет поэтапно вноситься представителями факультетов и разработчиками».

Беседовала П. НИКОЛЕНКО.

КОЛОНКА ЮБИЛЯРА

Здоровья, долголетия и творческих успехов!

6 сентября родные, друзья, коллеги поздравляли с 70-летием Павла Федоровича Щапова — доктора технических наук, профессора кафедры промышленной и биомедицинской электроники НТУ «ХПИ».

Ученый-метролог П. Ф. Щапов с 2007 года работал в должности профессора на кафедре информационно-измерительных технологий и систем НТУ «ХПИ», в 2009 году защитил докторскую диссертацию. С нынешнего года — профессор кафедры промышленной и биомедицинской электроники.

Профессор П. Ф. Щапов на протяжении 45 лет был руководителем или ответственным исполнителем 26 научно-исследовательских работ госкомитетов и отраслевых министерств, внес существенный вклад в развитие науки и образования Харьковского региона, был, например, активным участником «круглых» столов по вопросам «Состояние реализации Программы формирования национальной экологической сети в Харьковской области на 2002—2015 годы» Департамента экологии и природных ресурсов Харьковской областной государственной администрации.

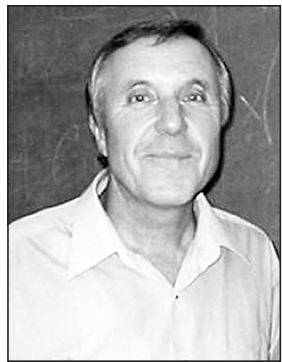
Ему принадлежат более 100 научных публикаций, среди которых 4 монографии, 2 учебных пособия и 15 патентов Украины. Профессор П. Ф. Щапов имеет международный диплом на научное открытие по биофизике «Явление пьезобиосинтеза в биологических тканях», награжден серебряной медалью памяти лауреата Нобелевской премии академика П. Л. Капицы. Он работает в составе двух специализированных Ученых советов, начиная с 1974 года — активный участник научного сотрудничества с Государственным учреждением «Институт общей и неотложной хирургии им. В. Т. Зайцева» Национальной академии медицинских наук Украины.

Павел Федорович имеет опыт работы в зарубежных высших учебных заведениях, стажировался в университете Поля Валери (Франция), а также несколько лет работал в должности профессора в Алжирской Народной Демократической Республике, где был отмечен почетными грамотами. Подготовил трех кандидатов и одного доктора технических наук и осуществляет научное руководство докторантом. Профессор П. Ф. Щапов — инициатор использования в учебном процессе новейших методов обучения, информационных образовательных технологий, широкого внедрения вычислительной техники для подготовки квалифицированных специалистов.

Большим уважением и весомым авторитетом пользуется профессор у студентов и сотрудников НТУ «ХПИ», руководства и научных работников Государственного учреждения «Институт общей и неотложной хирургии им. В. Т. Зайцева» Национальной академии медицинских наук Украины», ГП «Харьковский бронетанковый завод».

Поздравляем Павла Федоровича Щапова с 70-летием и желаем ему крепкого здоровья, долголетия и осуществления всех начинаний и планов!

Коллектив кафедры промышленной и биомедицинской электроники.

в общежитии, помогают собраться и сориентироваться на местности старшекурсники. Приглашаем мы в поездку и преподавателей. В этом году, например, с нами ездили заместитель заведующего кафедрой информационно-измерительных технологий и систем доцент М. И. Опришкина и заместитель декана, старший преподаватель М. В. Трохин. Марина Игоревна и Михаил Викторович рассказали первокурсникам о своей кафедре, ее традициях и научных школах. Мы очень благодарны и декану АП факультета В. И. Гапону, и руководству кафедр факультета за поддержку и помощь.

Такое общение полезно как преподавателям, так и студентам. Мы же — представители студенческого профсоюза — помогли ребятам определиться с их общественной студенческой жизнью. Кому-то из них интересна активная профсоюзная деятельность, а кто-то хотел бы участвовать в самодельности. Уверен, что после такой встречи пополнятся ряды и нашей организации, и коллективов Дворца студентов!»

Мы же уверены в том, что такая поездка запомнится ребятам надолго. Ведь за один день они успевают познакомиться с территорией лагеря, поучаствовать в квестах и спортивных соревнованиях, приготовить кулеш, салаты и шашлык, исполнить песни под гитару, послушать наставления старшекурсников.

«Весной же, — продолжает Алексей, — в Фигуровку выезжает уже актив нашего студенческого профкома. Здесь мы помогаем сотрудникам «Политехника» наводить порядок, подготовиться к летним сменам. В этом году, например, мы копали траншею под электрокабель. Так мы совмещаем, как говорится, полезное с приятным. Ведь ребятам очень нравится местная природа, речка и дух Фигуровки!»

Беседовал И. ГАЕВОЙ.

«Лето, лето, лето...»

А берець Фигуровку, унікальну природу цього урочища — це уже наше спільне. Багато відпочиваючих поєднують відпочинок з турботою про чистоту пляжу, річкового дна, звільняючи його від тини й водорослей.

«Вот и лето прошло...» — слова этих и многих других песен о замечательном времени года еще звучат в ушах, теплые дни золотой осени напоминают нам о недавних днях и неделях отдыха. Около 200 человек — преподавателей, сотрудников и студентов университета — провели свой отпуск или каникулы на спортивно-оздоровительной базе НТУ «ХПИ» на берегу Северского Донца. Более 50 лет принимает Фигуровка политехников, не одно их поколение навсегда полюбило и могучий сосновый лес, и чистую речку, и домики на Лунной поляне. В нынешнем году здесь появилось 4 новых домика на 32 места, в которых будут жить студенты. Немало сделали ректорат и профкомы сотрудников и студентов для благоустройства остальных объектов лагеря «Политехник».

Этим летом здесь отдыхали и тренировались наши баскетболисты, легкоатлеты и борцы.

Снимок С. ХАЗИЕВОЙ.

Фигуровка — это тоже Политех!

Как помочь первокурсникам поскорее освоиться в университете, поближе узнать самые интересные места и найти себя во всем многообразии Политеха? На АП факультете находят разные формы такой адаптации. Так уже на протяжении многих лет для первокурсников организуют сентябрьскую поездку в спортивно-оздоровительный лагерь «Политехник» в Фигуровку. Поехать туда могут все ребята, независимо от места проживания (будь-то общежитие или

родная харьковская квартира). Главное — желание в неформальной обстановке поближе познакомиться со своими однокашниками.

«До места назначения мы всегда добираемся «своим ходом», — рассказывает председатель профбюро АП факультета Алексей Шопин (АП-43а). — Стараемся успеть на первую электричку в метро, ведь электричка до Чугуева отправляется с вокзала уже в 7 утра. Тем ребятам, которые только что поселились

Вратарь сборной Украины Виктория КИСЛОВА

Мастер спорта Украины по футболу, староста группы Виктория Кислова (СГТ-46) после окончания Харьковского областного высшего училища физической культуры и спорта (ХОВУФКС) поступила в наш университет сразу на 2 курс. И хотя в ХПИ женский футбол пока недостаточно развит, девушка планирует исправить положение в лучшую сторону.

«В школе в своем родном Геническе я занималась многими видами спорта, — рассказывает Вика, — легкой атлетикой (тройной прыжок), теннисом, настольным теннисом и пляжным волейболом. Любю к спорту мне привили мои родители — мама Нила Николаевна, которая занималась легкой атлетикой и волейболом, и отец Виталий Петрович — большой поклонник футбола. Этой динамичной игрой и я «заболела» в 8 классе. К сожалению, в нашей школе не было женской команды, и мне пришлось тренироваться на уроках физкультуры. В ворота я стала с самого начала — хорошую реакцию приобрела, занимаясь легкой атлетикой и теннисом. В соревнованиях впервые участвовала в составе юношеской команды, которая выступала на чемпионате области. Правила позволяли заявлять одну представительницу прекрасного пола, тем более такая практика существует в европейском футболе. Именно на этом турнире меня заметил тренер женской сборной «Геническ-колос» Николай Николаевич Перерзев, который пригласил меня в свою команду — участницу Всеукраинских и областных турниров. Позже он посоветовал мне поступать в ХОВУФКС, одним

из преподавателей которого был его хороший знакомый Е. В. Погорелов. Евгений Викторович ездит по всей Украине, выискивая подающих надежды в спорте девочек, и приглашает их в училище. Из них он «лепит» будущих игроков команд высшей лиги Украины».

Стоит отметить, что сейчас в этом турнире участвуют семь команд, две из которых — харьковские — «Жилстрой-1» и «Жилстрой-2», за которую и выступает героиня этой публикации. Становление Вики как спортсменки проходило поэтапно. В училище она участвовала в чемпионате Украины среди девушек 1996/97 г. р., который состоялся в городе Любар Житомирской области. Его победителем тогда стали харьковчанки, а Виктория Кислова была основным вратарем. Затем в Тернополе были сборы в составе команды U-17, которую возглавлял Роман Викторович Заев. Были проведены две игры со сборными Шотландии и Венгрии. Эти встречи проходили в рамках турнира развития УЕФА. Позже были игры во Львове со сборными Голландии, Шотландии, Финляндии и Словении. Украинская команда заняла 3 место и, к сожалению, не пошла на чемпионат Европы среди девушек до 17 лет.

Спустя некоторое время, Вика попадает в состав команды U-19, которую тренирует Наталья Зинченко. На очередных сборах в Кишиневе (Молдова) украинки сыграли матч с румынками, которых одолели по пенальти со счетом 4:5. Свой вклад в победу внесла основная вратарь Виктория Кислова. В 2014 году в Баку (Азербайджан) состоялся отборочный

этап на чемпионат Европы U-19. Команда Украины оказалась сильнее хозяев и сборной Кипра, уступив лишь Дании. Такой результат позволил нашим девушкам пробиться на этот престижный турнир.

Есть успехи у Вики и на республиканских соревнованиях. Ее команда «Жилстрой-2», которой всего лишь 4 года, уже становилась серебряным и бронзовым призером чемпионата Украины.

«Я хочу получить в ХПИ достойное и качественное образование, — продолжает наша собеседница, — ведь кафедра физвоспитания Харьковского политеха — одна из самых лучших в Украине, здесь и учиться комфортно, и есть все условия для занятий спортом. Мне нравятся практически все предметы, я получаю новую информацию и по тем, которые я уже изучала в училище. В моих ближайших планах — создать женскую сборную вуза, как, например, в университетах Европы и Америки, где существуют сразу несколько женских студенческих команд. В этом мне помогут советы и рекомендации тренера молодежной сборной Украины U-19 и команды «Жилстрой-2», мастера спорта Украины международного класса, самого квалифицированного женского футбольного тренера нашей страны Натальи Зинченко. Я благодарна ей и тренеру вратарей Александру Михайловичу Митько за мои успехи в спорте. Огромное спасибо и маме — моей лучшей подруге, которой я могу полностью довериться. Я уверена, что с такой поддержкой я обязательно добьюсь новых побед!»

И. ГАЕВОЙ.

НАШИ МАГИСТРЫ ВСЕГДА В СЕДЛЕ!

«Студенты бывают разные, — многозначительно сказал нашему корреспонденту ученый секретарь Ученого совета НТУ «ХПИ», к. т. н., профессор Юрий Иванович Зайцев, — делая своим мнением о сестрах Екатерине

и Елизавете Мехович (ЭК факультет). — Многие, к сожалению, спокойно «плывут по течению», не стремясь достичь высоких результатов в учебе и в освоении избранной специальности. Вряд ли таких «специалистов» в будущем ждет успех на профессиональном поприще. Катя и Лиза исключительно целеустремленные, заряженные на позитивный результат. Судите сами — ведь очень не просто сочетать учебу на факультете компьютерных наук и программной инженерии и ... конный спорт!..»

управления. Хотя и были некоторые трудности...

«С проблемами в знаниях, — говорят девушки, — мы справились во многом благодаря профессору Елене Борисовне Ахизер! Она помогла нам разобраться в тонкостях высшей математики... И на КН факультете, и на ЭК, на котором мы учимся сейчас в магистратуре, работают прекрасные преподаватели. Учиться нам было непросто, но интересно! Мы считаем, что у всех, кому посчастливилось стать студентом Харьковского политехнического, есть отличный шанс стать первоклассным специалистом!»

Минувшим летом сестры Мехович защитили бакалаврские работы. Теперь они осваивают специальность «Управление предпринимательской деятельностью».

Отдельная страница жизни Елизаветы и Екатерины — спорт. Еще школьницами они побывали на конной экскурсии и были от этого в восторге. А чуть позже пришли в конноспортивный клуб «Люботин». Увлечение переросло в настоящую страсть! Появились и первые успехи, и собственные питомцы, о которых девочки рассказывают с большой любовью.

На лекциях, семинарах, коллоквиумах нужно быть предельно собранными и внимательными, на переделку и доработку времени нет. Ведь каждый день тренировка, необходимая и спортсменкам, и их верным четвероногим друзьям, которые так ждут внимания! У Лизы тринадцатилетние кони — Браслет

украинской верховой породы и Голд Вей — вестфальской. А у Кати — семилеток Твидл (вестфальская). С 2011 года девушки занимаются конкурсом (преодоление препятствий разной сложности и высоты). Тренируют Лизу и Катю опытные тренеры: мастер спорта Украины по конкурсу Ирина Геннадиевна Баранчикова и мастер спорта международного класса по троебрюю Игорь Иосифович Матюк. Весна — лето 2016-го принесло сестрам Мехович призовые места в 5 этапах соревнований на Кубок «Equides Club», после чего они вышли в финал.

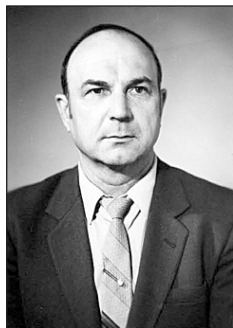
Мои героини обладают большой волей к победе. Поэтому я от всей души желаю им успешного выступления! И, конечно, исполнения заветной мечты — принять участие в XXXII летних Олимпийских играх, которые состоятся в Токио (Япония) в 2020 году!

Беседовала П. НИКОЛЕНКО.
На снимках: 5 этап кубка «Equides Club», Киевская обл. с. Лесники 16—18 сентября 2016 года. Елизавета Мехович на Браслете успешно преодолевает маршрут с препятствиями 120 см.; Екатерина Мехович и Твидл взяли очередную высоту (снимок слева).

Памяти О. А. Шатагина

Стены Национального технического университета «Харьковский политехнический институт» прекрасно помнят одного из наиболее выдающихся ученых в области металлургии Олега Александровича Шатагина, заведовавшего в течение 13 лет (с 1984 по 1996 годы) кафедрой литейного производства Харьковского политеха. Этот период ознаменовался серьезными достижениями в области непрерывной разливки стали и цветных сплавов, связанными непосредственно с именем этого талантливого ученого — не только теоретика, но и практика. Заложенные им основы научной школы в области непрерывной разливки послужили толчком к созданию ряда научных трудов его учеников, к внедрению в промышленность технологических новаций и даже созданию на базе лаборатории кафедры литейного производства макетного оборудования для подготовки специалистов в области металлургии и специальных видов литья.

И вот, на 85-м году, Олег Александрович ушел из жизни. Это был замечательный человек, добрый друг и выдающийся ученый в области металлургии, доктор технических наук, профессор. 45 лет жизни он посвятил своему любимому делу — металлургии, начав свою карьеру в 1952 году подручным сталевара. Его трудовой путь — это поистине «светлый путь». Начав с самой нижней ступеньки карьеры металлурга и, смею заверить, очень нелегкой ступеньки, в 1985 году Олег Александрович становится лауреатом премии Совета Министров СССР за разработку и внедрение в производство технологии и установок горизонтального непрерывного литья цветных металлов. Ему принадлежат более сотни авторских свидетельств, среди его учеников — кандидаты и доктора наук, продолжающие начатое им научное направление. Светлая память ему.

Коллектив кафедры литейного производства НТУ «ХПИ».

СТАРТЫ СЕНТЯБРЯ

БАДМИНТОН

14—17 сентября в Днепре состоялся международный турнир по бадминтону «Ukraine Junior International 2016».

Первенство международного уровня среди юниоров стартовало в недавно открывшемся спортивном комплексе «Спорт Арена Olimpia». Турнир собрал лучших бадминтонистов из пяти стран — Украины, Молдовы, Венгрии, Чехии и Казахстана. Украинскую команду представляли более 40 спортсменов, мастеров спорта Украины и победителей различных престижных состязаний.

Отличные результаты показали спортсмены НТУ «ХПИ». Марина Ильинская (СГТ-46а) трижды поднималась на пьедестал почета, став первой в одиночной категории и миксте, а также второй в парных соревнованиях среди девушек. В одиночной категории среди юношей серебряную медаль завоевал Александр Шмундяк (СГТ-45), а «бронза» досталась Владиславу Стерину (СГТ-46а) (снимок сверху).

СПОРТИВНАЯ РАДИОПЕЛЕНГАЦИЯ

С 29 августа по 9 сентября в городе Албена (Болгария) состоялся XVIII чемпионат мира по спортивной радиопеленгации (этот вид ориентирования еще известен под названием «Охота на лис»). За

призовые места боролись спортсмены из 37 стран. Соревнования проходили в сложных условиях в гористой местности с непроходимыми участками зарослей лиан, скалами, обрывами, скользкими склонами, труднопреодолимыми водными преградами.

На этом чемпионате со всеми наградами отлично справилась Лучана Науменко (снимок внизу справа) — студентка факультета компьютерных и информационных технологий нашего университета. На различных дистанциях Лучана завоевала 8 медалей разного достоинства: в личном первенстве — одну золотую, три серебряные и две бронзовые, в командных соревнованиях — две серебряные! В своей спортивной карьере эта талантливая спортсменка впервые взойшла на верхнюю ступень почетного пьедестала чемпионата мира!

ГРЕКО-РИМСКАЯ БОРЬБА

На прошедшем в Воронеже (Россия) международном турнире по греко-римской борьбе памяти Заслуженного тренера В. Н. Алехина бронзовую медаль в весовой категории до 75 кг завоевал Дмитрий Гнева (СГТ-42) — на снимке внизу он — слева.

Поздравляем наших спортсменов и желаем им новых ярких побед!

Подготовила Мария ДОЛГАРЕВА.